Nomedīto ūdensputnu monitorings 2021

2021. gadā MSAF atbalstītajam projektam "Ligzdojošo un nomedīto ūdensputnu izpēte" bija 95 korespondenti, saņemti 373 ziņojumi. Reizēm apskatīti vai nofotografēti arī medību biedru putni, tā ka ziņas saņemtas par 479 medību reizēm, t.sk. par 18 nesekmīgām medību reizēm.

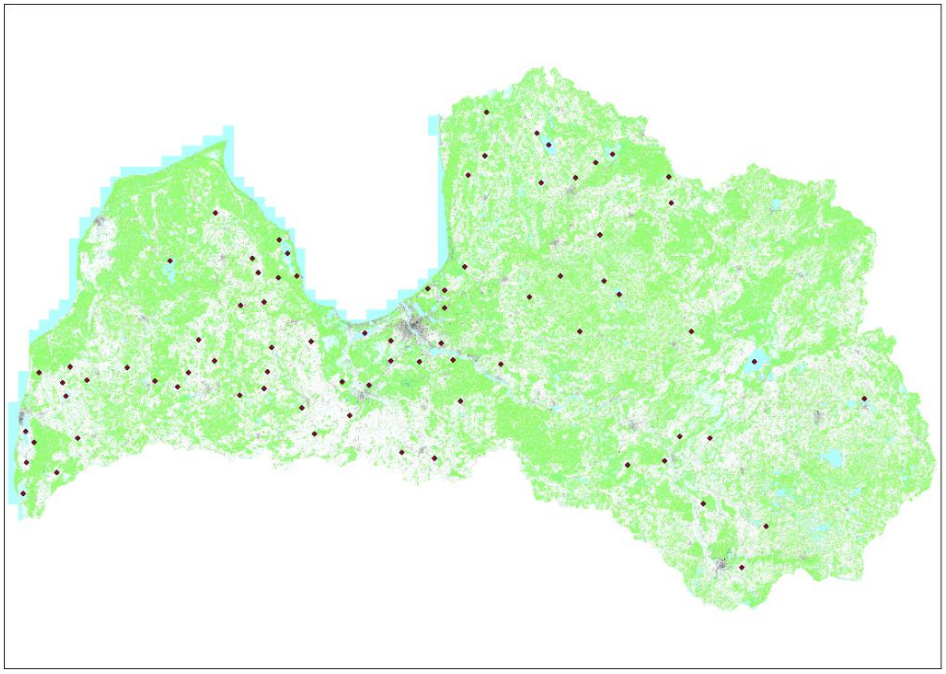

2021. gada ziņojumu vietas.

Kā redzams, Latvijas centrālajā daļā novērojumu pārklājums ir samērā vienmērīgs, Latgalē un Kurzemes ZR daļā tas varētu būt labāks.

Zosu sugu sastāvs	Pīļu un lauča sugu sastāvs
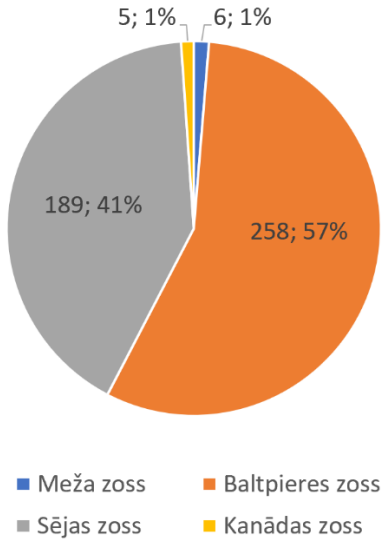	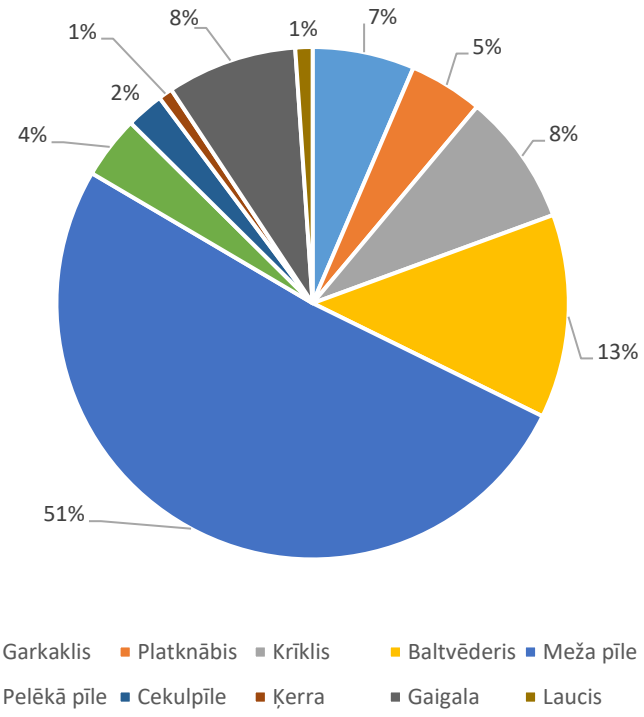

Zosis

2021. gadā saņemti 140 ziņojumi par 455 medīt atļautu zosu īpatņiem.

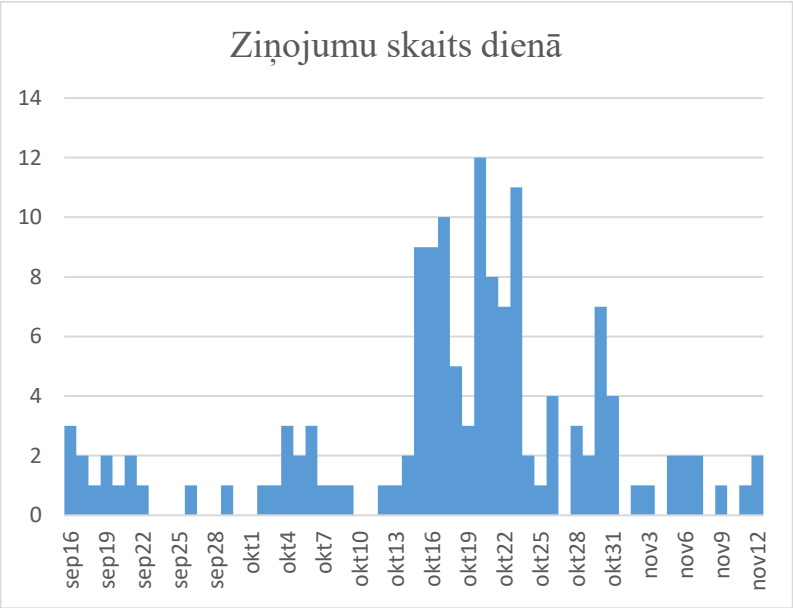

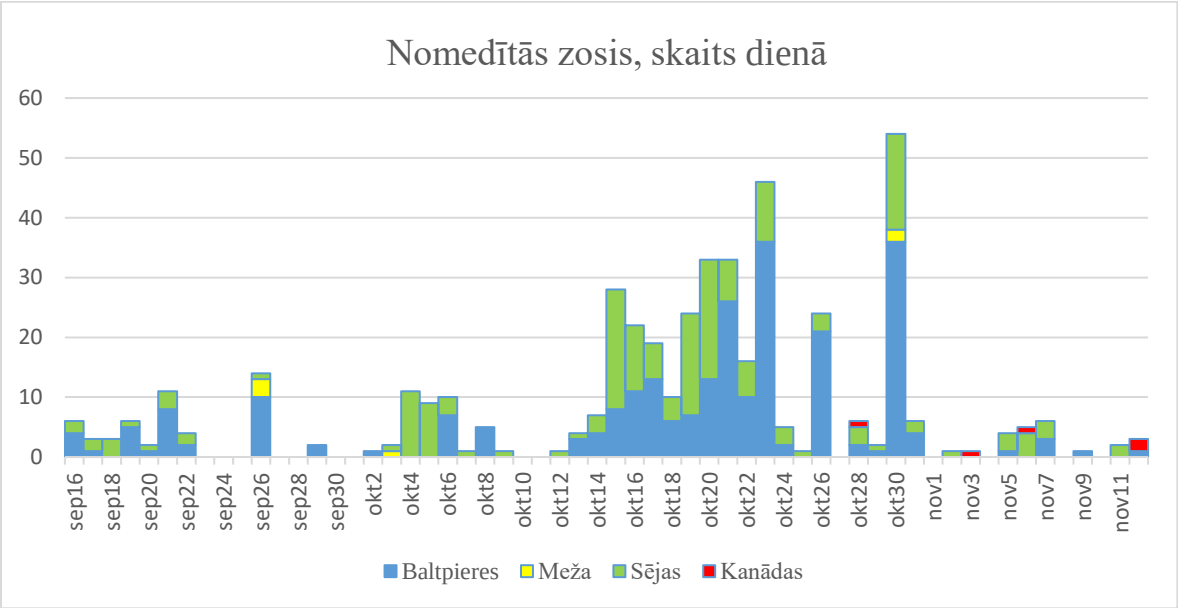

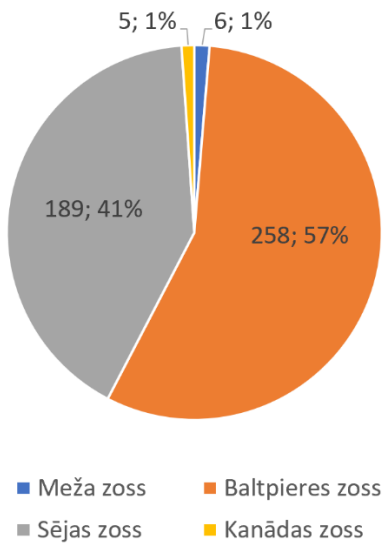

Kopumā redzams, ka zosu migrācija sākusies agri, jau no paša sezonas sākuma un turpinājusies līdz novembra vidum. Migrācijas maksimums bijis oktobra vidū, sezonas beigas ar zemāku intensitāti. Kā ierasts, pamatā medītas sējas un baltpieres zosis. Zosis medītas gan nakšņošanas vietās (dīķi, ezeri, purvi), gan barošanās vietās uz laukiem.

Nelielais nomedīto meža zosu skaits izskaidrojams ar agri uzsākto migrāciju vietējai populācijai.

Baltpieres zoss

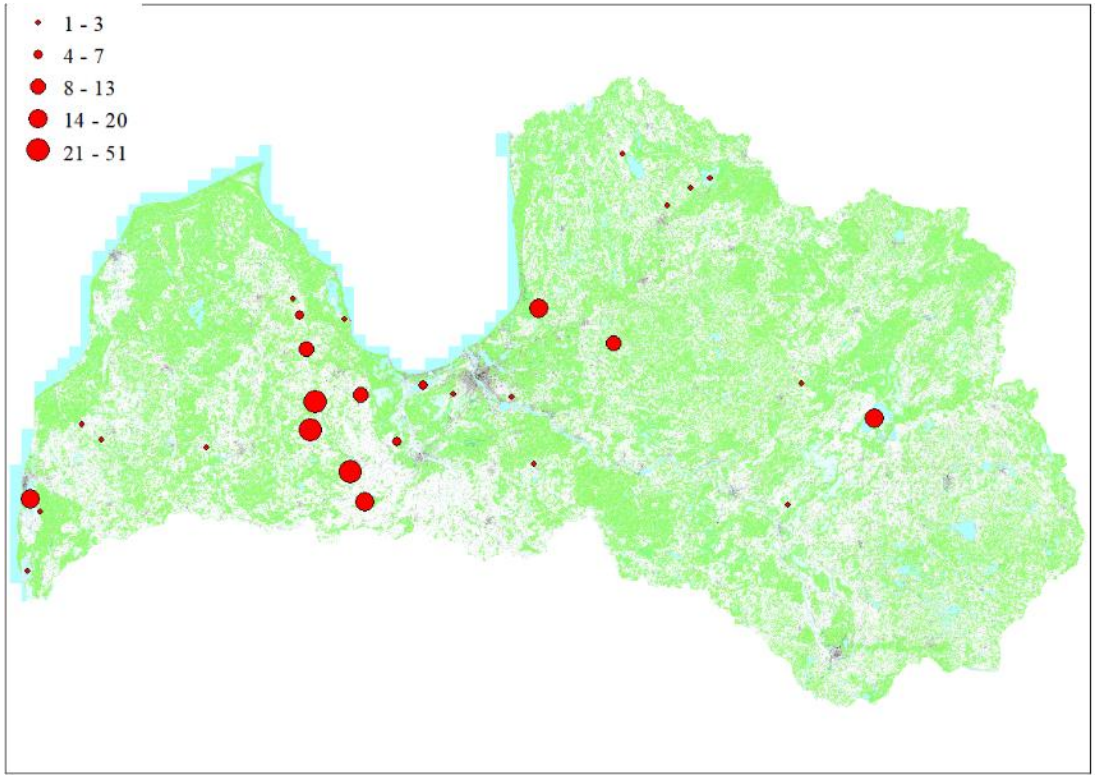

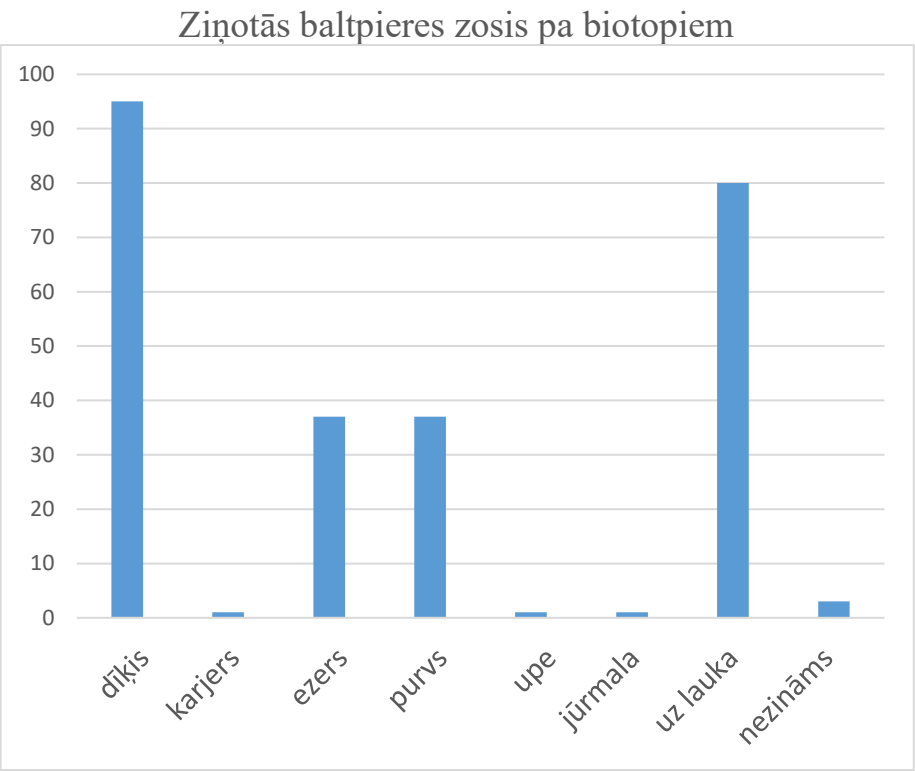

Baltpieres zoss	2019	2020	2021
vecās	34	33	137
jaunās	45	48	116
kopā	79	81	253
Jaunās, %	57,0	59,3	45,9

Baltpieres zoss ir daudzskaitlīgākā zosu suga mūsu mednieku guvumā. Jauno putnu procents iesūtītajā materiālā ir augsts (jaunie putni pieredzes trūkuma dēļ tiek nomedīti biežāk), tomēr būtiski zemāks, kā iepriekšējos gadus.

Sējas zoss

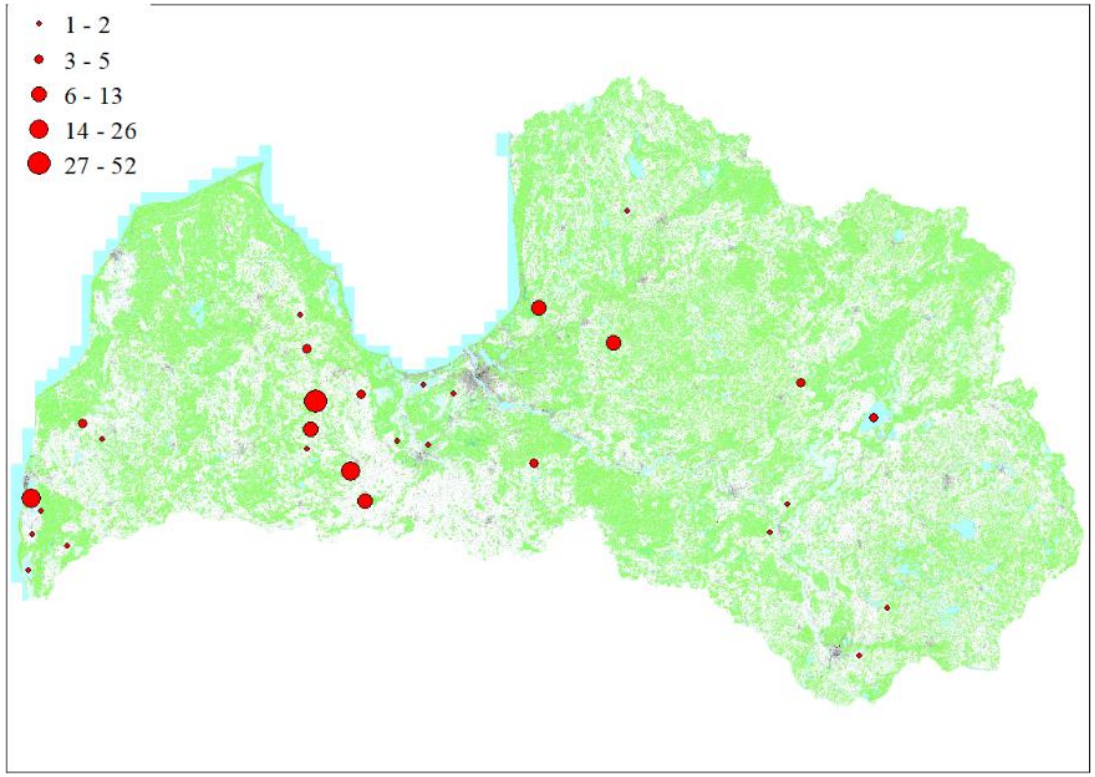

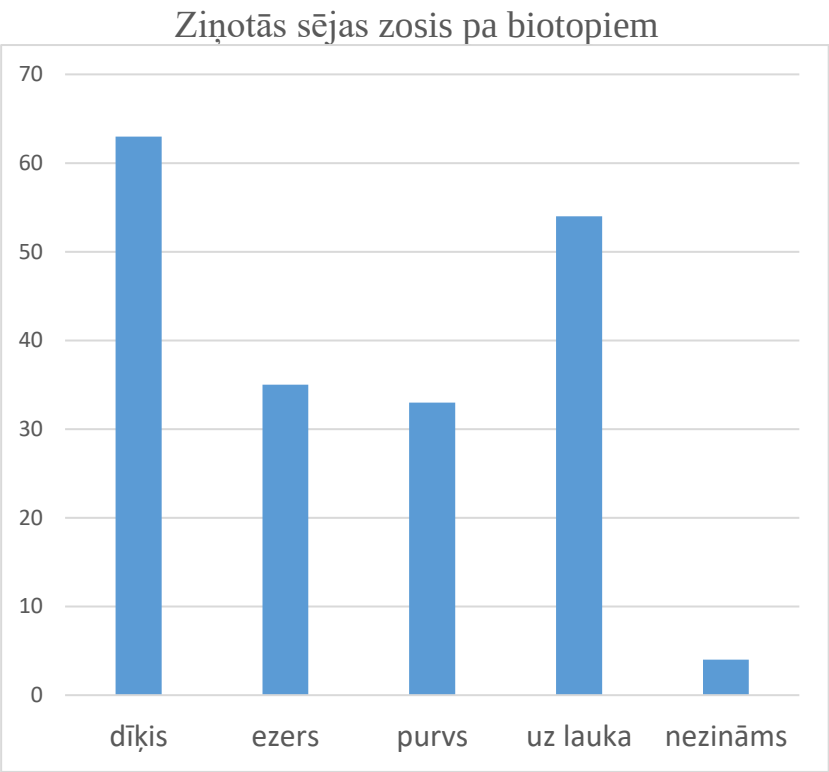

Sējas zoss	2018	2019	2020	2021
vecās	22	36	60	117
jaunās	43	24	80	71
kopā	65	60	140	118
Jaunās, %	66,2	40,0	57,1	37,8

Arī sējas zosij jauno putnu īpatsvars iesūtītajā materiālā būtiski zemāks, kā iepriekšējos gadus.

Saņemti 184 sējas zoss pasugu noteikšanai derīgi attēli. Konstatēti 2 taigas sējas zoss pasugai piederīgi putni. Tādējādi taigas sējas zoss sastopamība mednieku guvumā 2021.gada rudenī bija **1,1%**.

Kanādas zoss

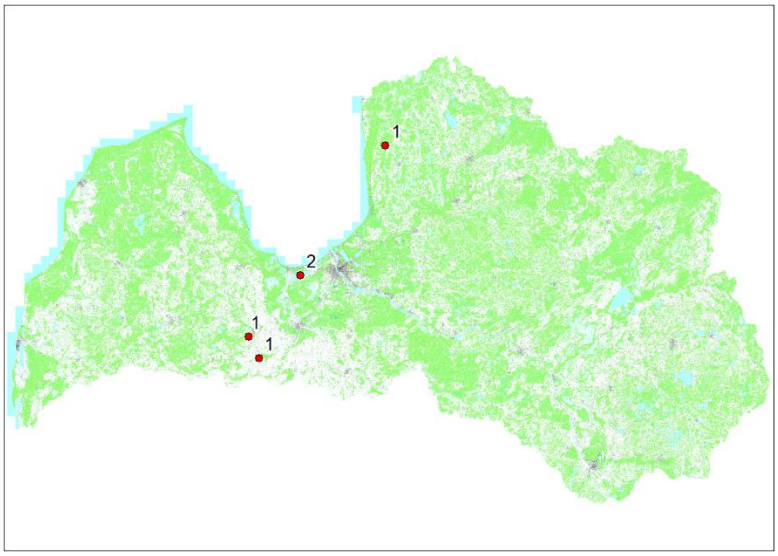

Divas Kanādas zosis nomedītas ezerā, 3 – uz lauka.
Ziņotie bija 4 vecie un 1 jaunais putns.

Meža zoss

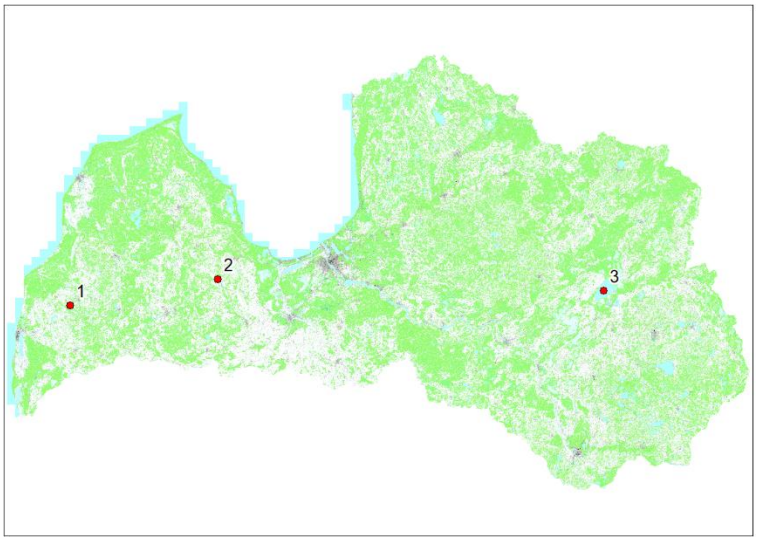

Tāpat kā pērn, visi nomedītie bija vecie putni.

Putni nomedīti sekojošos biotopos:
2 zivju dīķos, 3 ezeros, 1 uz lauka.

Pīles un laucis

Saņemti 239 ziņojumi par 1007 medīt atļautām pīlēm un laučiem, kas dažādos biotopos nomedīti sekojoši:

Suga/Biotops	Ezers	Dīķis	Karjers	Purvs	Bebraine	Upe	Grāvis	Jūrmala	Uz lauka	Nezināms	Kopā
Meža pīle	79	198	13	4	2	97	10	54	57	3	517
Pelēkā pīle	29	1				3		7			40
Krīklis	15	20		9		5	2	19	12	2	84
Prīkšķe									1		1
Garkaklis	23	3				1		37	1		65
Platknābis	26	7				1		10	2		46
Baltvēderis	63	13				4	1	45	4		130
Cekulpīle	23					1					24
Ķerra	6							3			9
Gaigala	70	3		1		2		7			83
Laucis	6					2					8
Kopā	340	245	13	14	2	116	13	182	77	5	1007

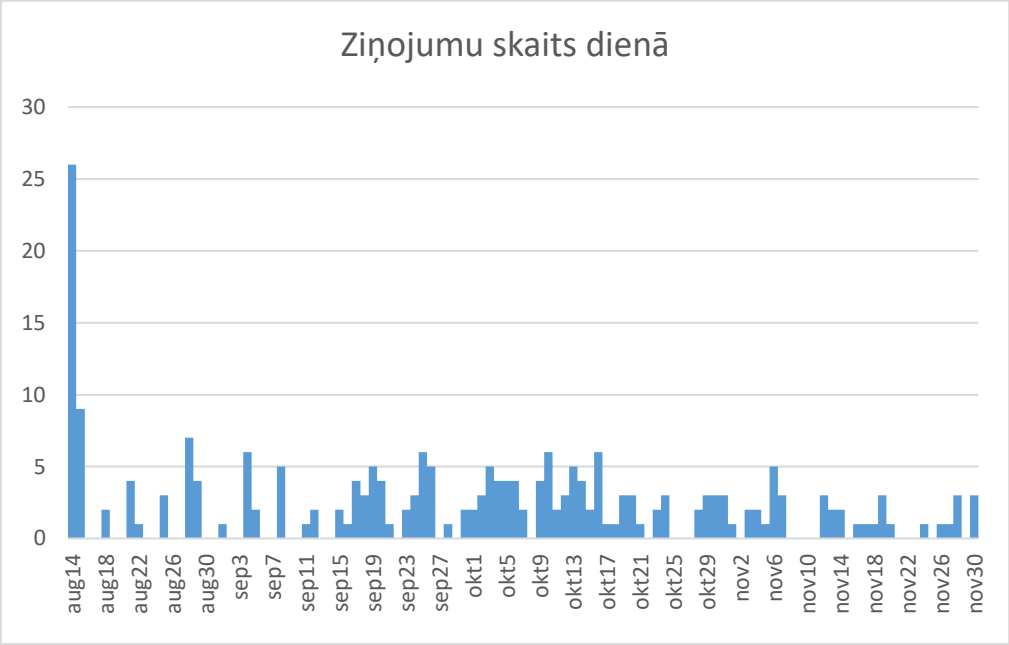

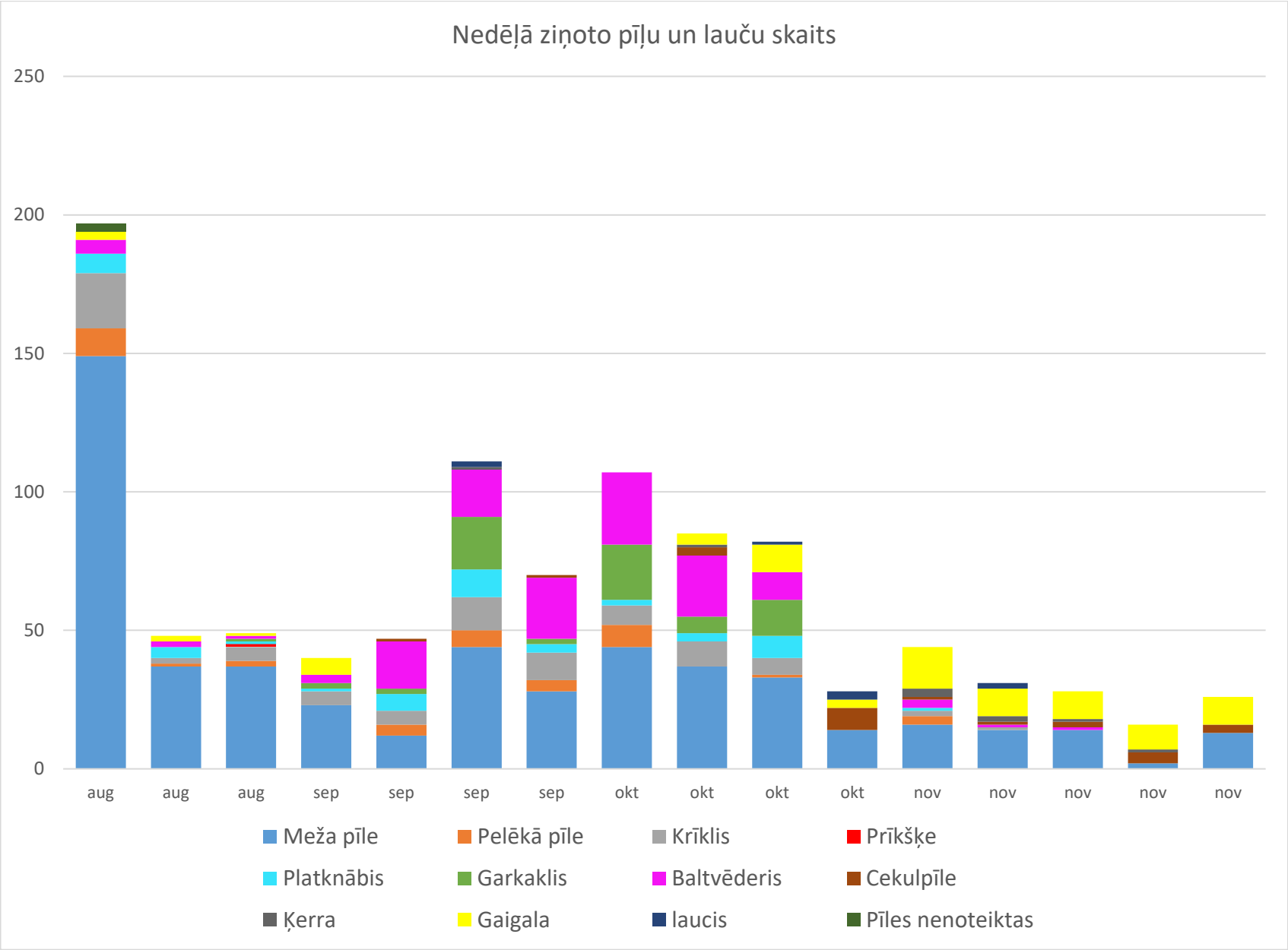
Nedēļā ziņoto pīļu un lauču skaits
250
200
150
100
50
0
aug
aug
aug
sep
sep
sep
sep
okt
okt
okt
okt
nov
nov
nov
nov
nov
Meža pīle
Pelēkā pīle
Krīklis
Prīkšķe
Platknābis
Garkaklis
Baltvēderis
Cekulpīle
Ķerra
Gaigala
laucis
Pīles nenoteiktas

Meža pīle

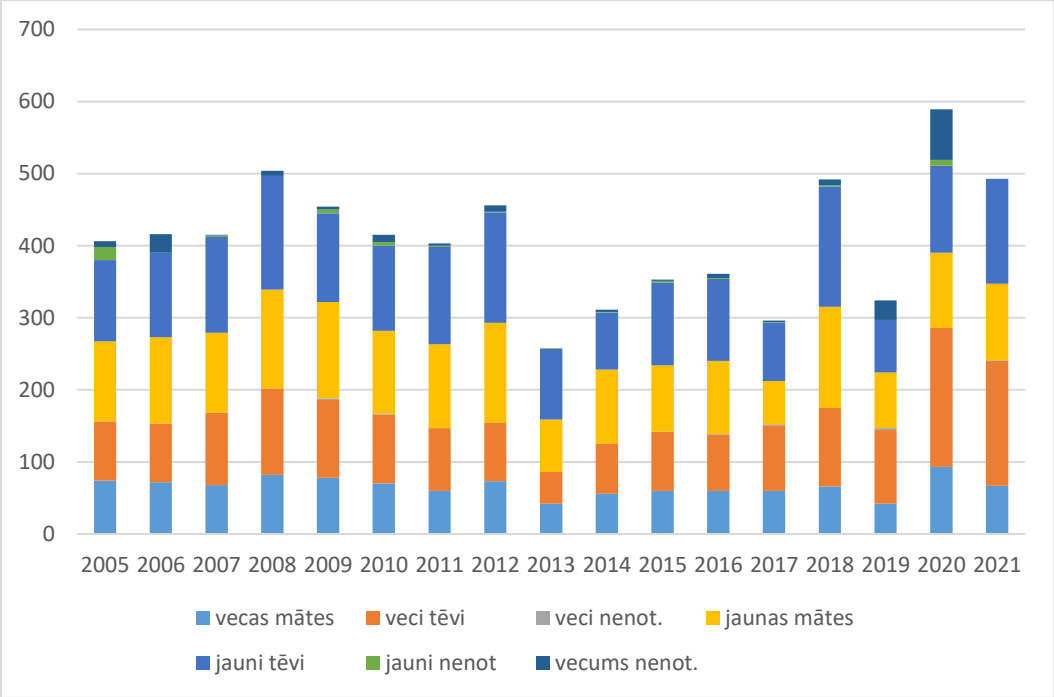

Pēc nomedīto putnu datiem redzams, ka pedējos gados pieaug veco tēviņu īpatsvars starp nomedītajām meža pīlēm. Tas izskaidrojams ar aktīvākām medībām vai aktīvāku ziņošanu no vietām, kur koncentrējas tēviņi spalvmešanas laikā. Meža pīle joprojām ir visvairāk medītā suga visas medību sezonas garumā.

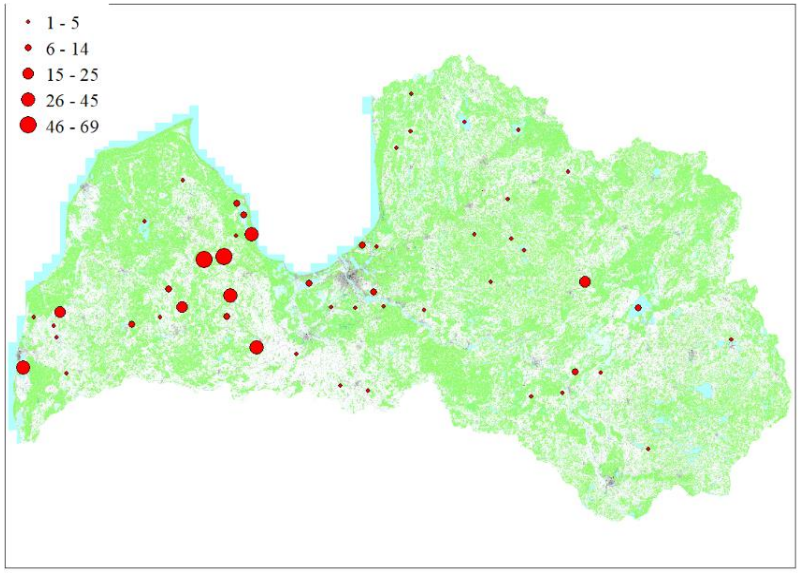

Pelēkā pīle

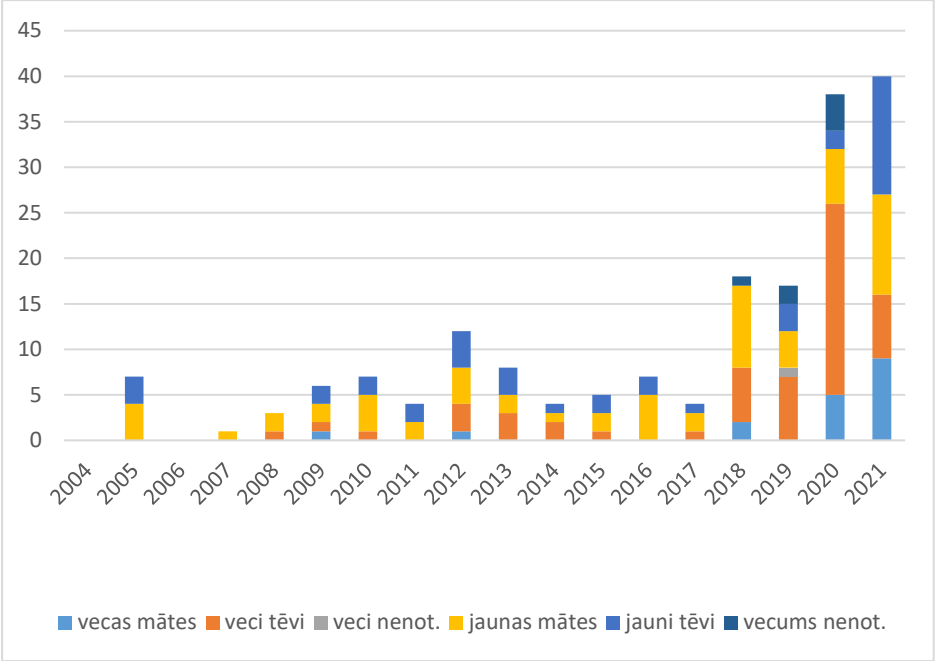

Pelēko pīli visvairāk medī lielajos migrācijas ceļos un spalvmešanas vietās (lielajos ezeros), tomēr redzams, ka tā arvien vairāk parādās arī mazākās ūdenstilpēs. Ja pagājušo gadu liela daļa no nomedītajiem bija spalvmetēji tēviņi, tad šogad lielāko daļu sastāda jaunie putni, kas liecina par labākām ligzdošanas sekmēm. Kopumā skaitam novērojama stipra pieaugosa tendence.

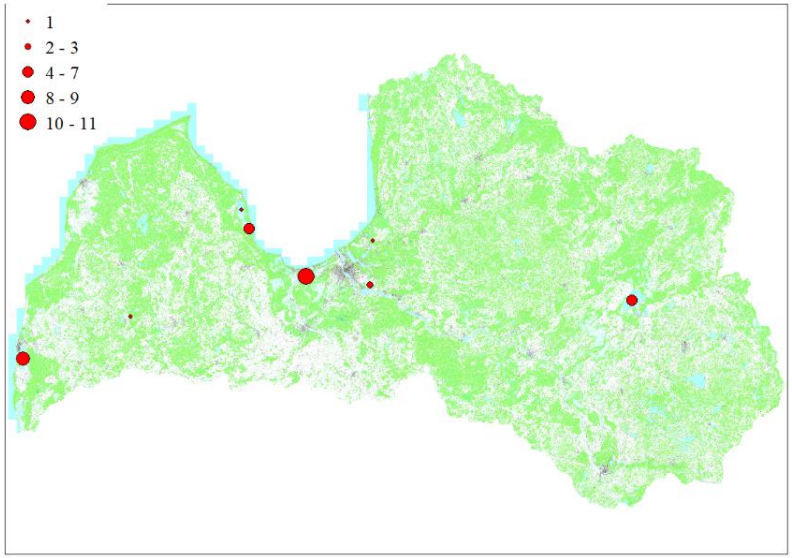

Baltvēderis

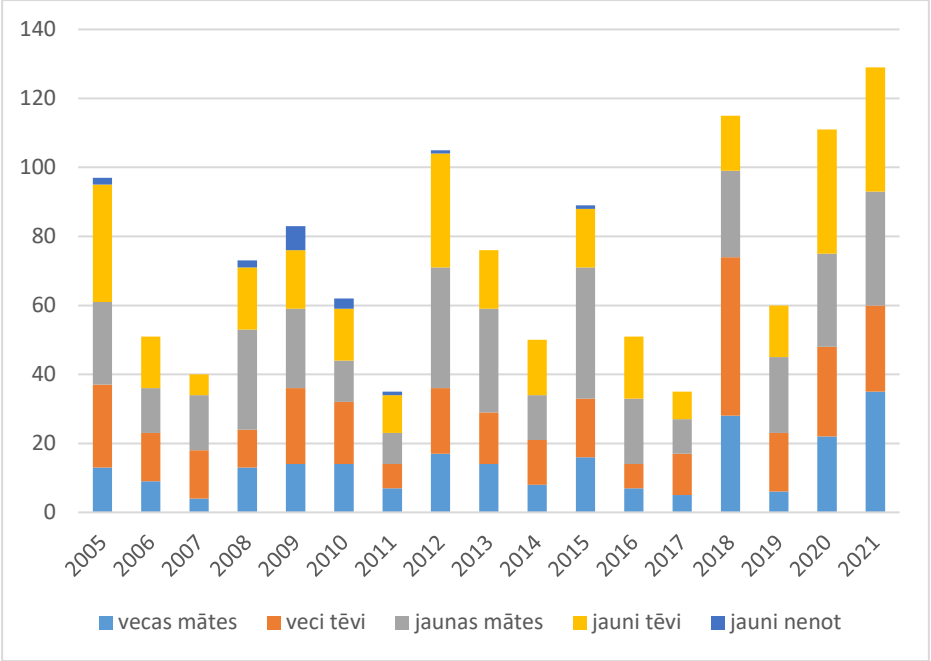

Rudens migrācijas laikā baltvēderis ir viena no pamata medījamām sugām, sastopama gan lielajos migrācijas ceļos, gan arī mazākās ūdenstilpēs. Migrācijas maksimums ir septembra beigās – oktobra sākumā.

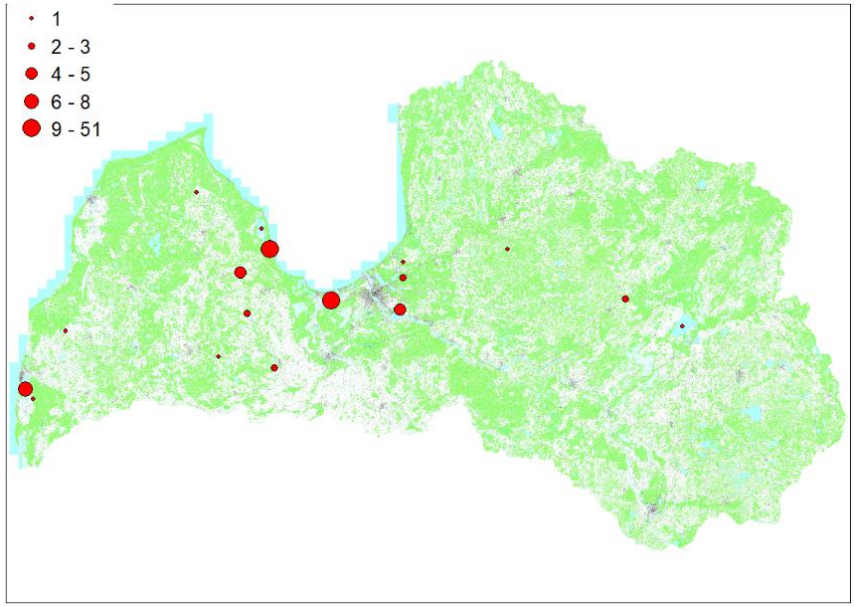

Garkaklis

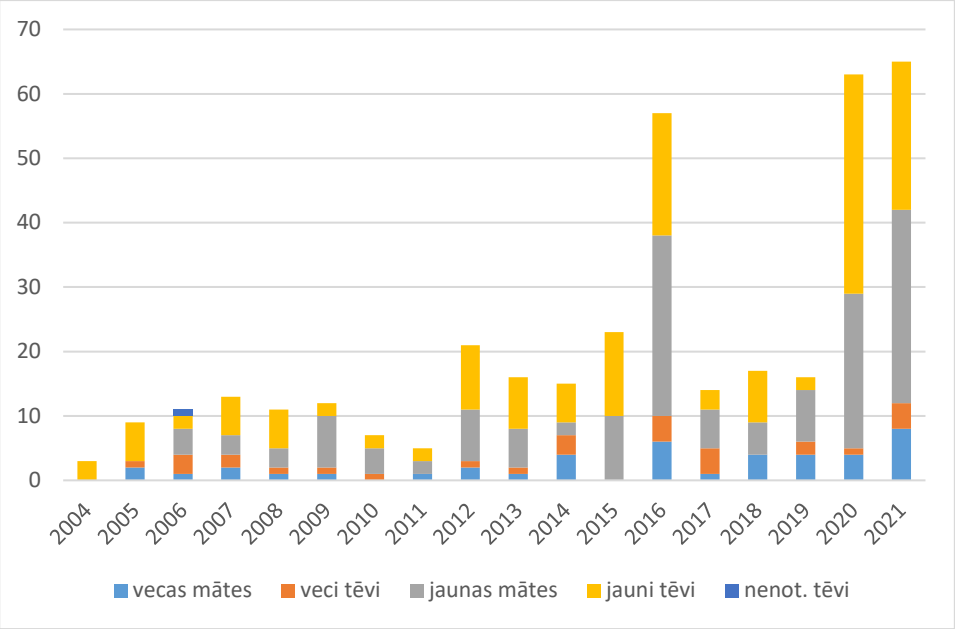

Garkakli galvenokārt nomedī galvenajos migrācijas ceļos – lielajos ezeros un jūrā. Līdzīgi kā baltvēderim, migrācijas maksimums ir septembra beigās – oktobra sākumā. Nomedīto skaita svārstības pa gadiem skaidrojamas ar mainīgajām ligzdošanas sekmēm, jo lielākās svārstības novērojamas jauno putnu skaitam.

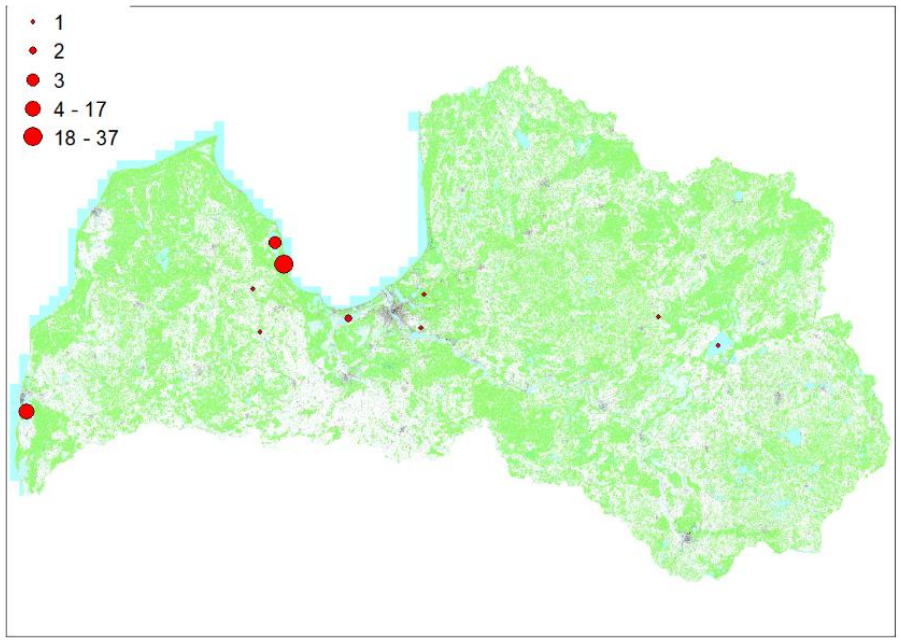

Platknābis

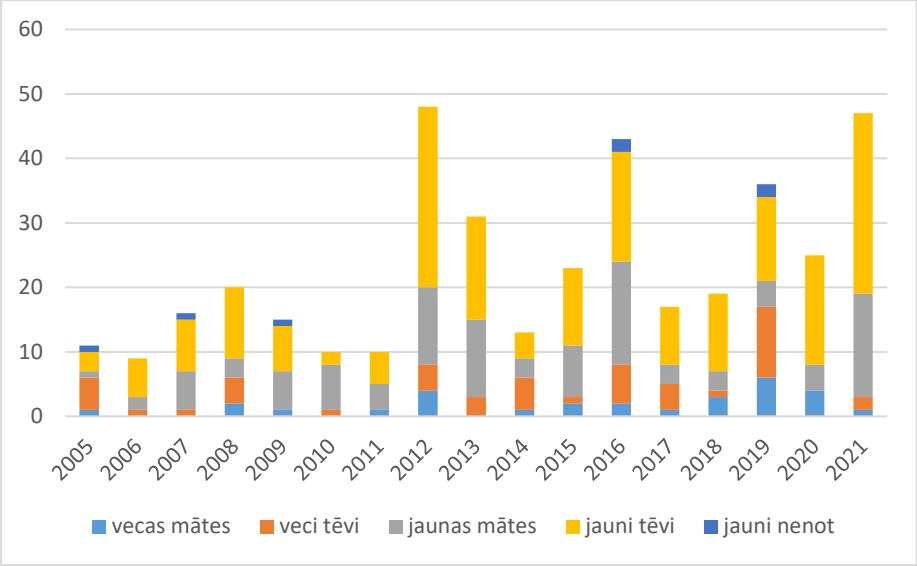

Platknābi lielākoties nomedī lielajos ezeros un jūrā, taču pa retam sastopams arī mazākās ūdenstilpēs. Sastopams galvenokārt sezonas sākumā līdz oktobrim.

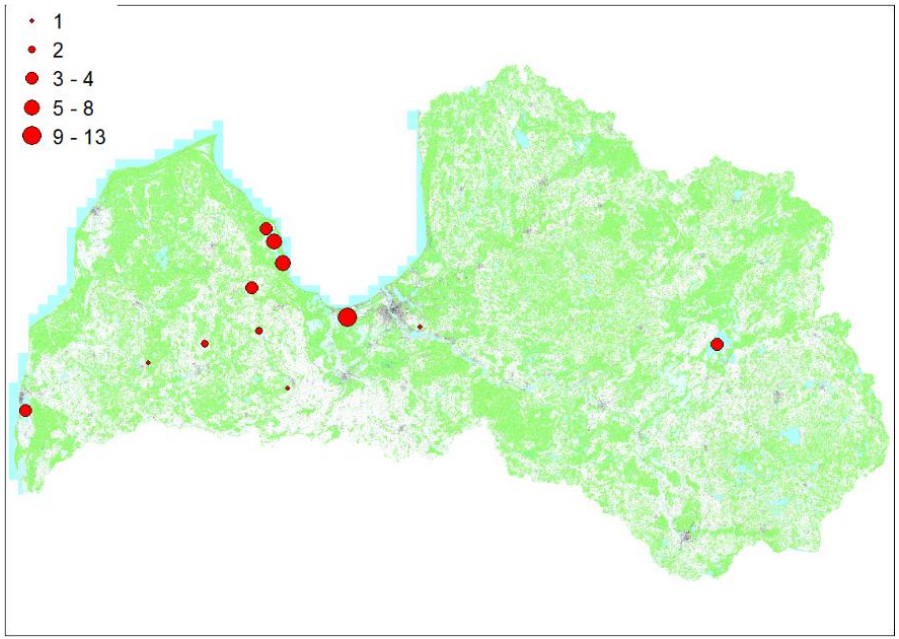

Krīklis

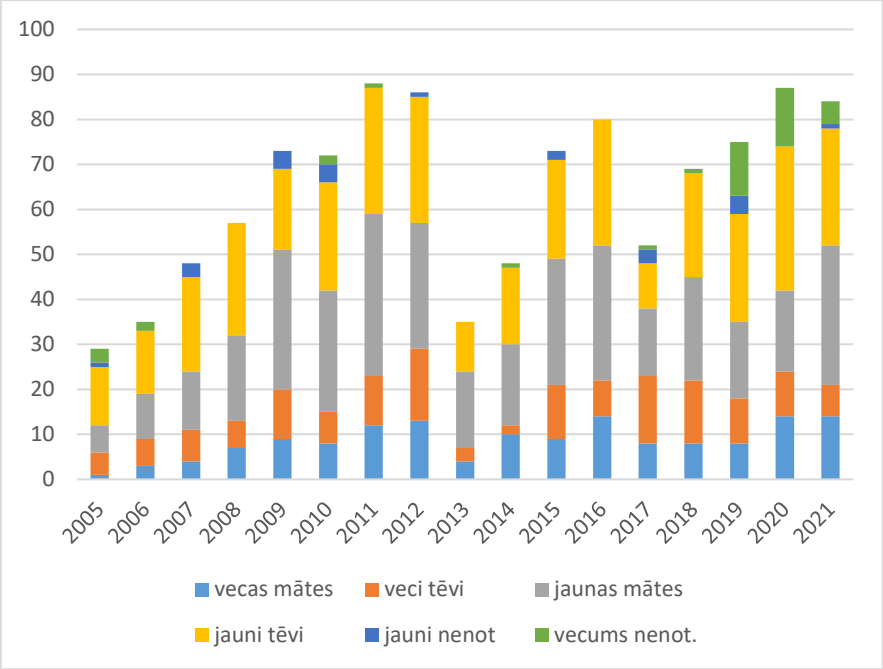

Krīklis ir viena no pamata medījamām sugām, sastopams praktiski visur. Agri sāk migrāciju, tāpēc sastopams jau no medību sezonas sākuma, līdz pat oktobra beigām.

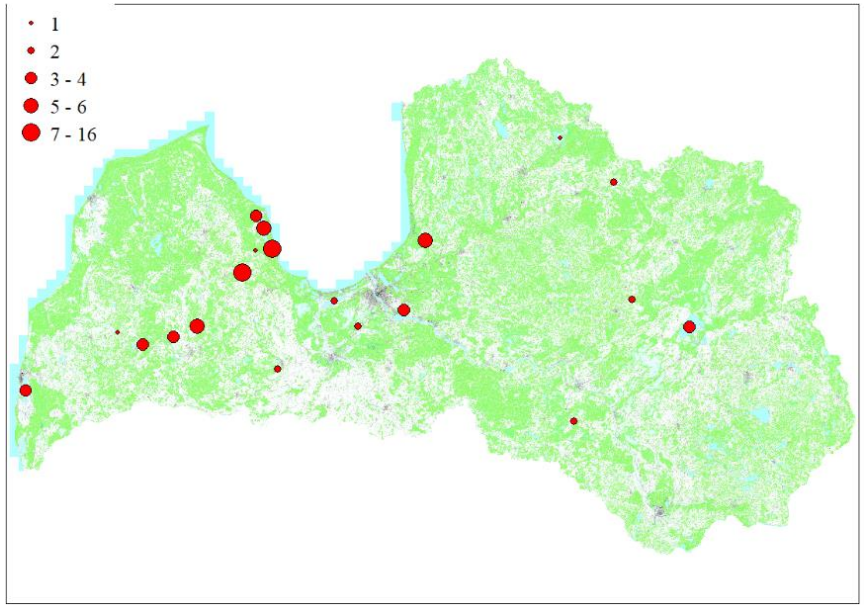

Prīkšķe

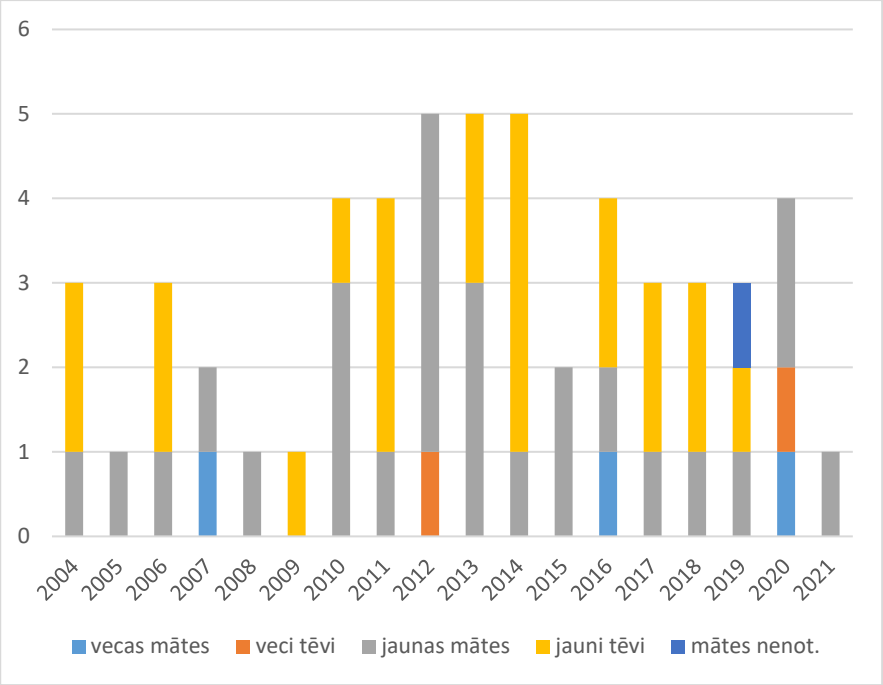

Līdzīgi kā krīklis, ļoti agri sāk migrāciju, tāpēc sastopama jau no medību sezonas sākuma, līdz septembra beigām. Tiek nomedīta krietni retāk kā krīklis, tāpēc datu apjoms ir tik neliels, ka nekādus secinājumus veikt nevaram.

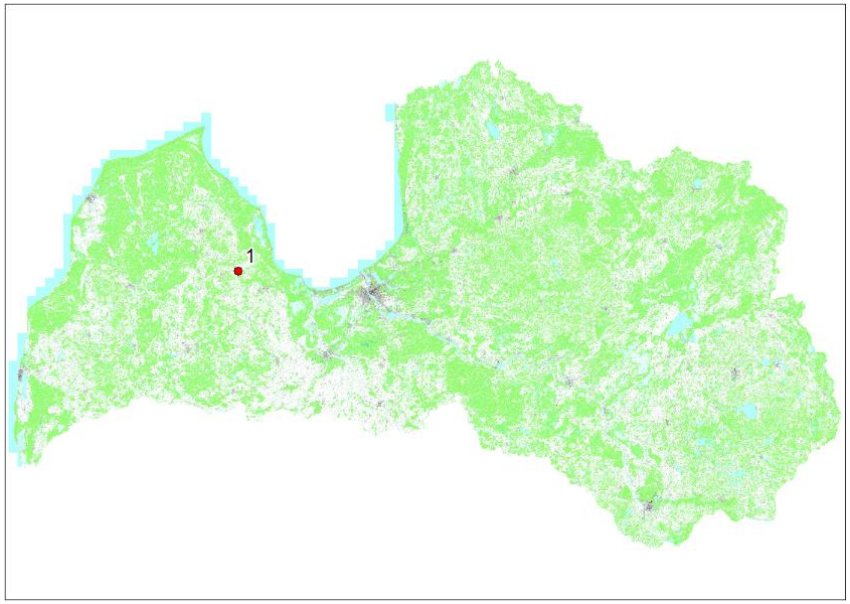

Gaigala

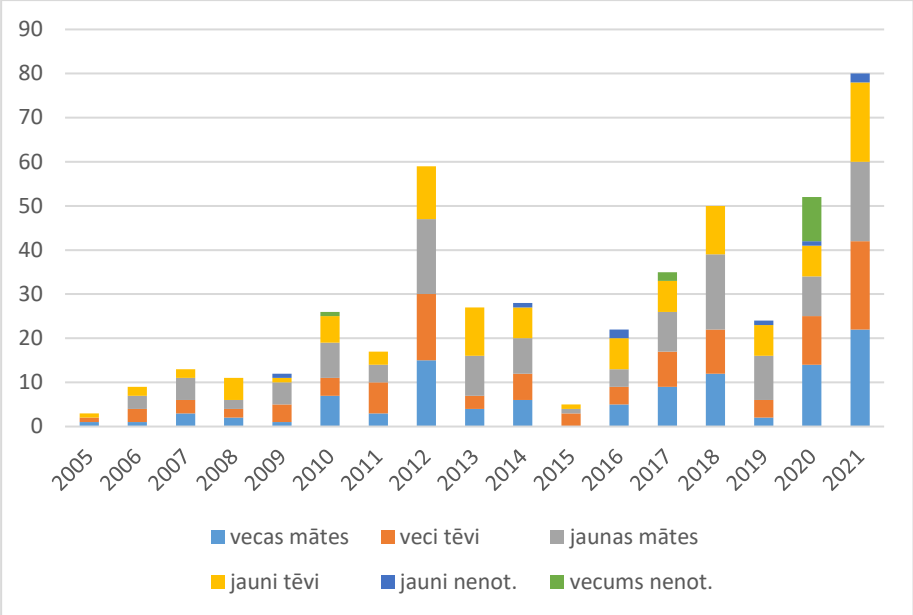

Visvairāk nomedī piejūras ezeros un jūrā, taču sastopama arī upēs, dīķos un citās mazākās ūdenstilpēs. Nelielā skaitā vietējie putni tiek medīti jau no paša sezonas sākuma, taču lielāko daļu nomedī sezonas beigās – oktobrī un novembrī.

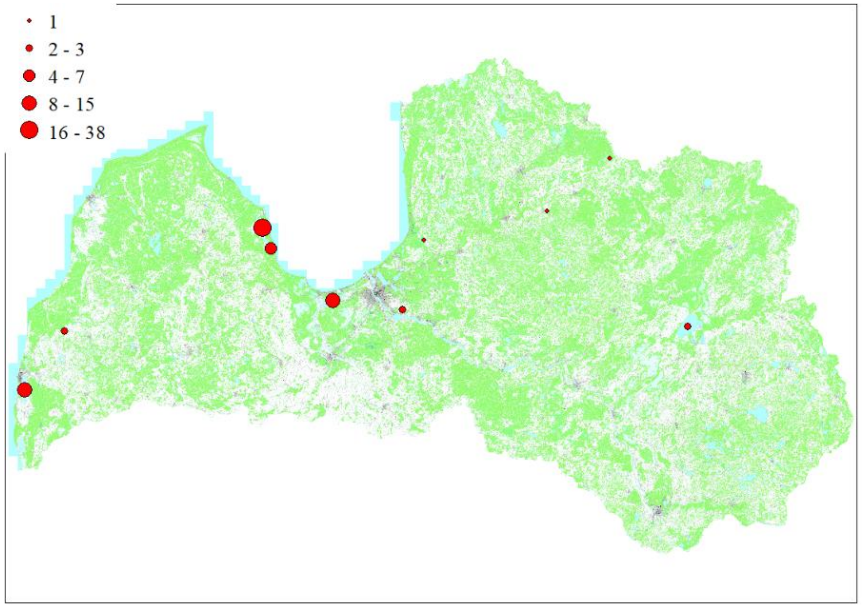

Cekulpīle

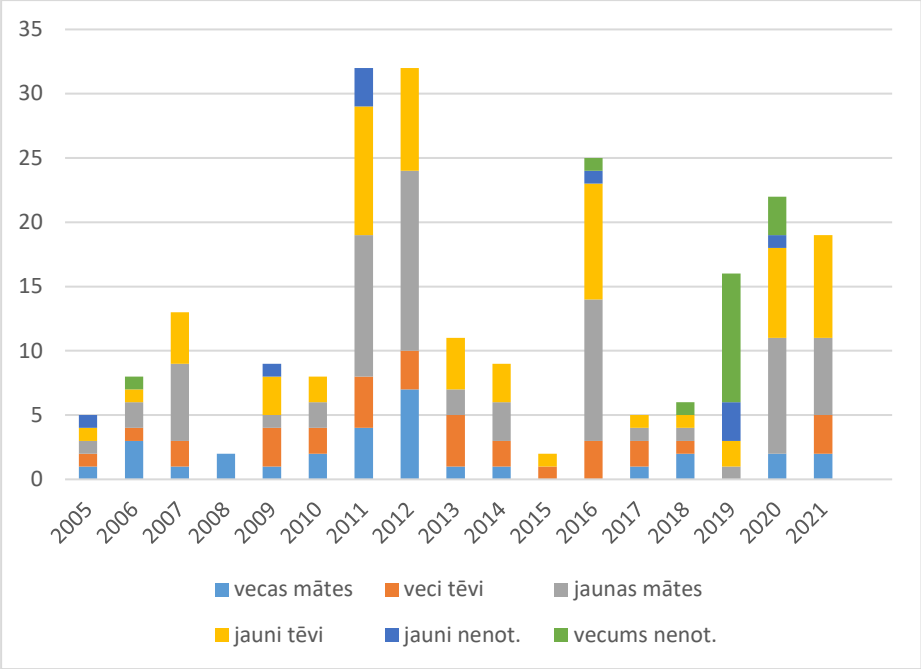

Visvairāk nomedī piejūras ezeros, oktobrī – novembrī, migrācijas laikā. Nelielo sezonas sākumā nomedīto putnu skaitu var skaidrot ar vēlajiem perējumiem, kas atklāšanā vēl nelido, un ne pārāk labām ligzdošanas sekmēm vietējai populācijai kopumā.

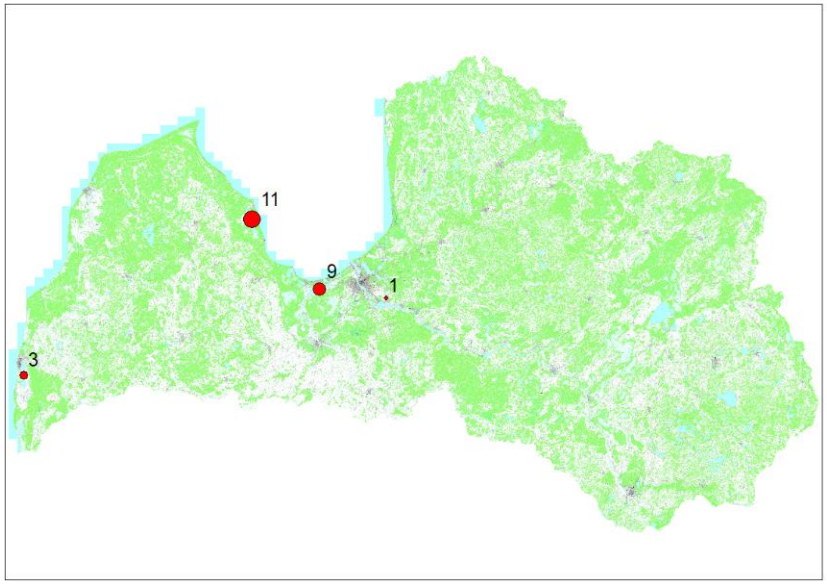

Ķerra

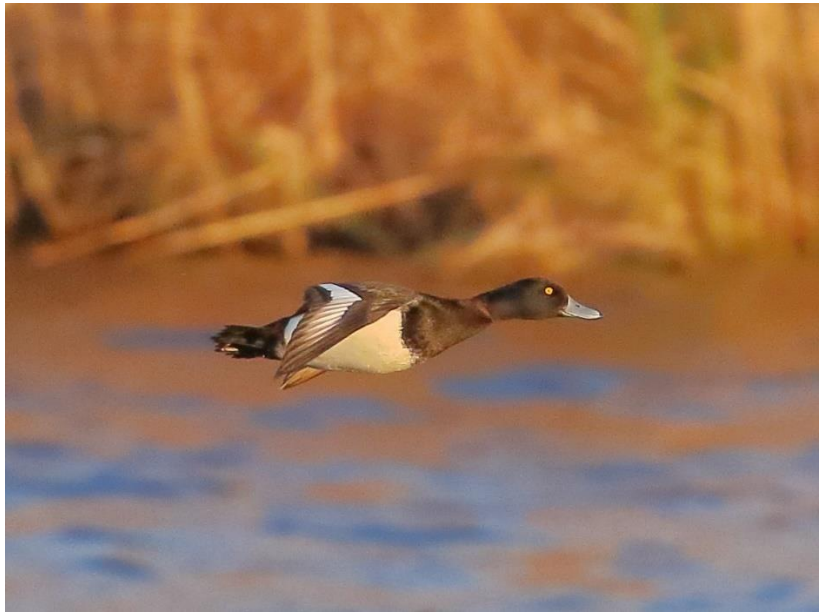

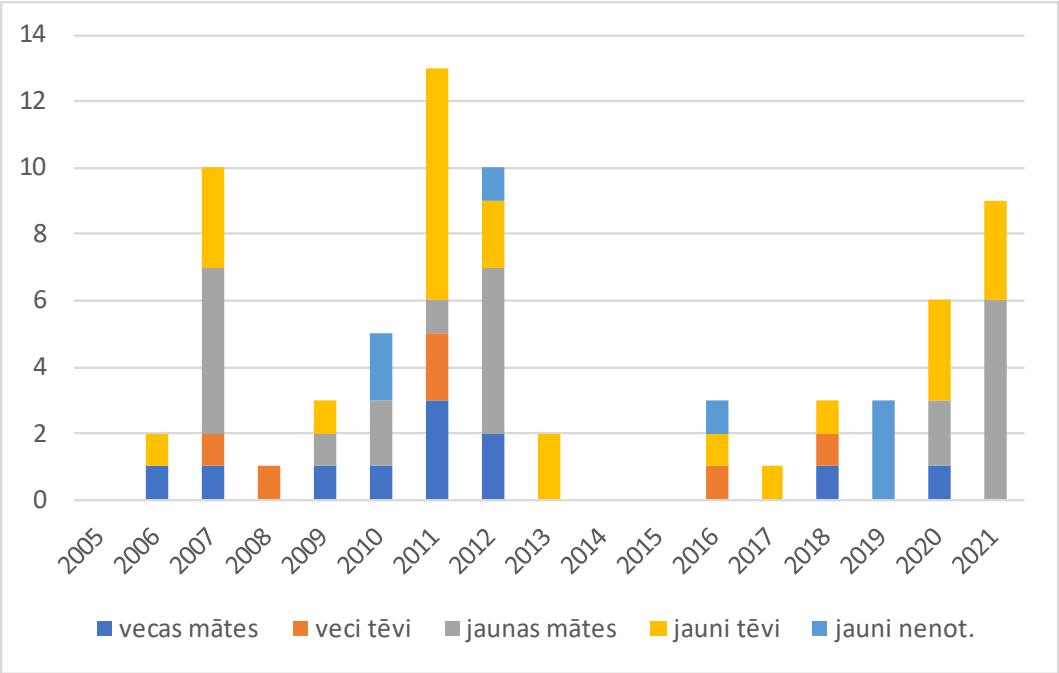

Ķerru katru gadu nelielā skaitā nomedī piejūras ezeros un jūrā sezonas beigās, kad tā migrācijas laikā pie mums parādās.

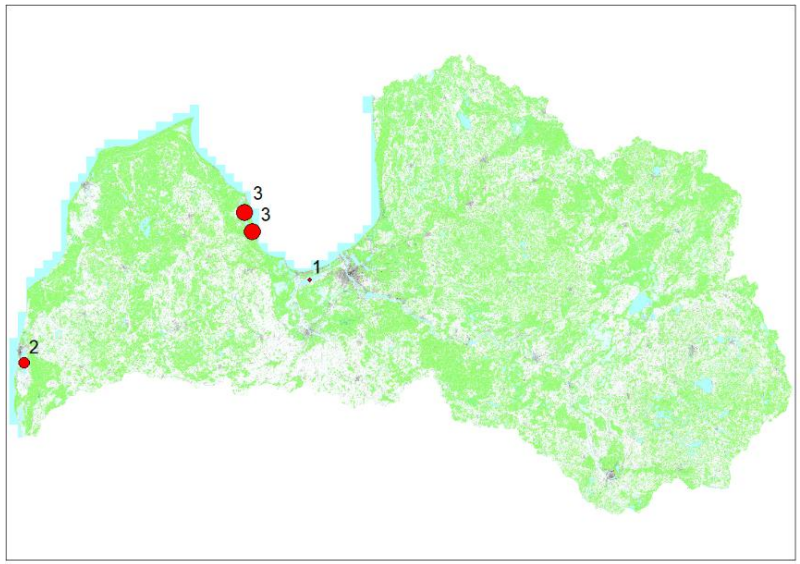

Laucis

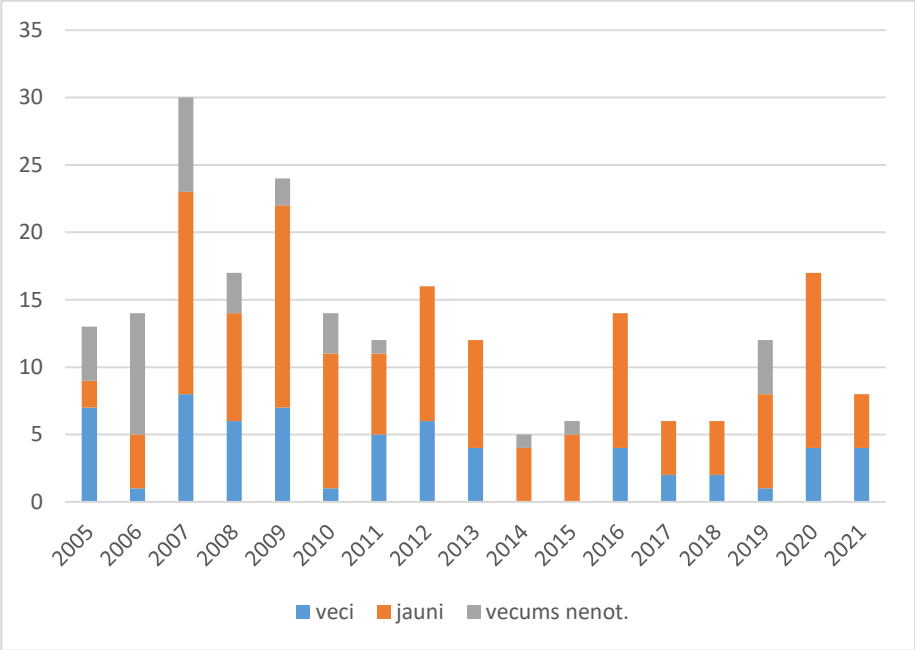

Laucis ir viena no pamata medījamām ūdensputnu sugām, kas satopama visa veida iekšzemes ūdeņos. Salīdzinoši nelielo nomedīto skaitu ziņojumos gadu gaitā var skaidrot ar vājo lidspēju sezonas sākumā un, kas būtiskāk, zemo projekta korespondentu interesi par šo medījamo sugu kopumā.

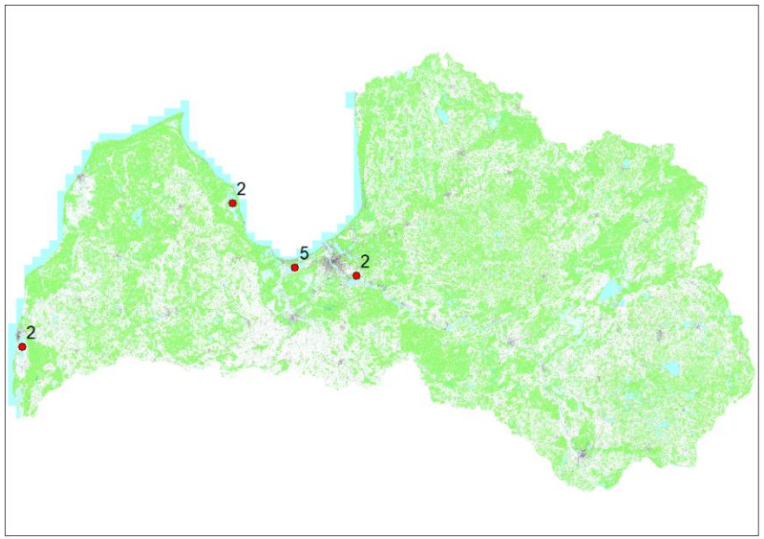

Sarkocistoze

Ar sarkocistām invadēta meža pīle. Guntara Poļa foto.

Sarcocystis ģints vienšūņi ir parazīti, kuru attīstības ciklā galvenais saimnieks ir kāds plēsēju kārtas zīdītājdzīvnieks, bet starpsaimnieki invadējas, dzerot ūdeni, kurā izšķīduši galvenā saimnieka ekskrementi. Parazīts olas stadijā var vidē saglabāt dzīvotspēju ilgu laiku. Putna – starpsaimnieka zarnās olas izšķiļas, un parazīts ar asinīm ceļo uz muskuļiem, kur paliek, līdz galvenais saimnieks (piemēram, lapsa vai ūdele) šos muskuļus apēd. Vairāku mēnešu laikā ap parazītu izveidojas ar neapbruņotu aci saredzamas kaļķa cistas.

Pēdēja desmitgadē Somijā, Zviedrijā, Lielbritānijā, Lietuvā, Ungārijā mednieki ziņo par šo agrāk Eiropā nemanīto parazitāro slimību.

Latvijā 2021. gadā ūdensputnu mednieki pamanījuši un LU vai žurnālam "Medības" ziņojuši par 25 gadījumiem, kad medījums bijis invadēts – 23 meža pīles un 2 baltvēderi.
Ne visos ziņojumos bija skaidri saprotams, ka mednieks centies sarkocistu klātbūtni pārbaudīt. Skaidri tas pateikts par 219 putniem. Tikai daļai putnu izdevās noskaidrot medību metodi – 5 invadētie putni nomedīti uz gaidi, bet 5 – uz celšanu.

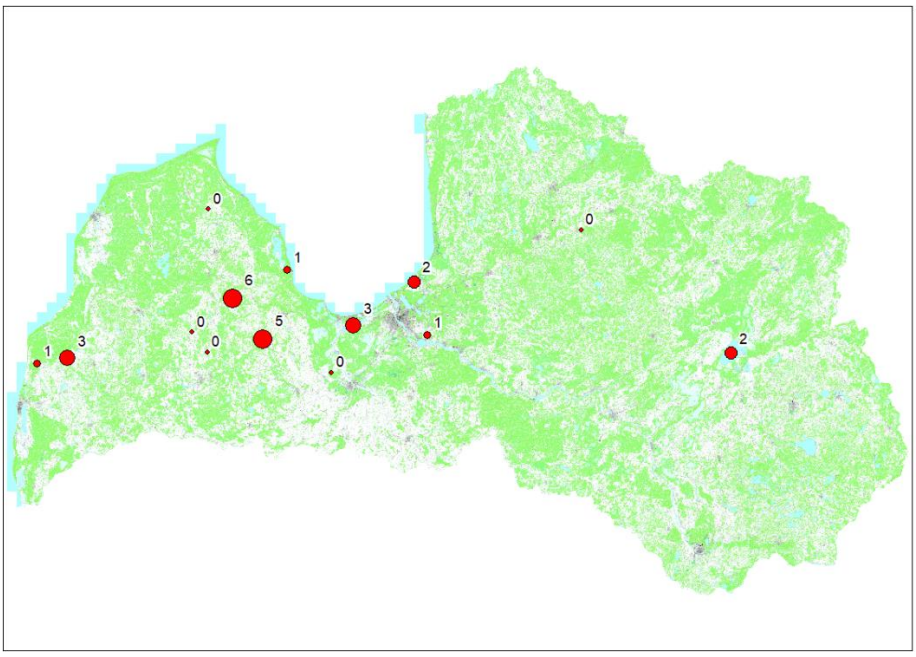

Ar sarkocistām invadētu putnu gadījumi pagastos 2021.g. ūdensputnu medību sezonā.

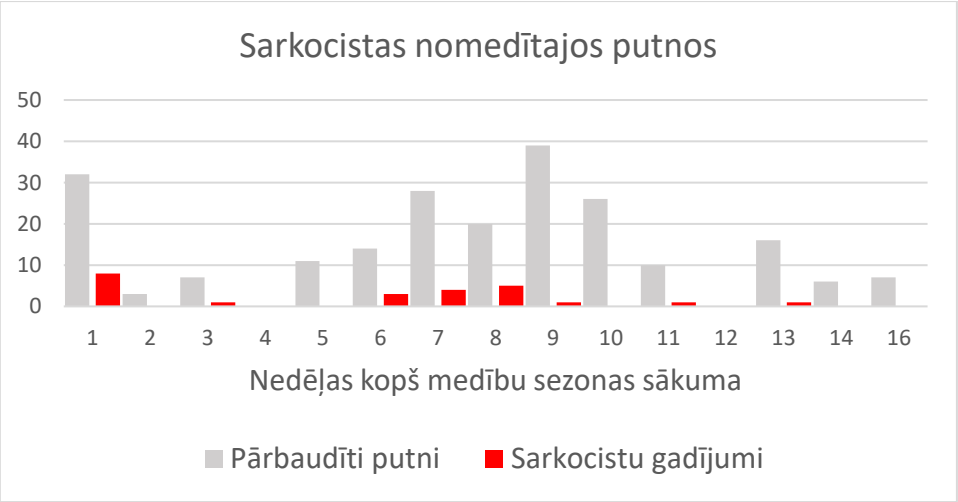

Trāpīti, bet neiegūti putni

305 ziņojumos mednieki nepārprotami aprakstījuši suņa klātbūtni vai trūkumu, un ir pievērsuši uzmanību trāpītiem, bet neiegūtiem putniem:

		Ziņojumi	Putni laivā	Putni pazaudēti	Pazaudēti %
Pīļu medības	bez suņa	149	606	111	15,5
	ar suni	38	187	20	9,7
Pīļu un zosu medības	bez suņa	12	91	6	6,2
	ar suni	2	28	2	6,7
Zosu medības	bez suņa	99	341	20	5,5
	ar suni	5	30	1	3,2
Kopā	bez suņa	260	1038	137	11,1
	ar suni	45	247	23	8,5

2021. gada rezultāti rāda, ka suņa klātbūtne pīļu medībās būtu ļoti ieteicama, lai samazinātu trāpīto, bet neatrasto putnu daudzumu.

PALDIES vēlreiz visiem korespondentiem par iespēju tuvāk iepazīt medību rezultātus:

Agrim Vilnim, Aldim Čaurim, Aldim Roģim, Aleksandram Grigorjevam, Aleksandram Jurišiņecam, Andrim Andersonam, Andrim Krauklim, Andrim Vīksnem, Arnim Graudužim, Artim Čuknam, Artūram Alksnim, Artūram Laubergam, Artūram Surmovičam, Dagnim Vasiļevskim, Dāvidam Samoškam, Dāvim Kalniņam, Edgaram Baikam, Edgaram Bodniekam, Edgaram Frišfeldam, Edgaram Matisonam, Edgaram Muceniekam, Edgaram Ozolam-Ozoliņam, Edgaram Treimanim, Edmundam no Liepājas, Eduardam Rācenim, Egilam Ozolam, Egilam Paņēvicam, Egilam Upatniekam, Elmāram Švēdem, Elvisam Bruzinskim, Emīlijai Mariševai, Emīlam Salmiņam, Gatim Panavam, Gintam Mālkalnietim, Guntaram Lagūnam, Guntaram Polim, Guntim Bercim, Guntim Vītolam, Gvido Taubem, Ģirtam Magonem, Ģirtam Razmam, I. C., Igoram Inozemcevam, Ingum Eglem, Ingvaram Jēkabsonam, Ivaram Cīrulim, Ivaram Liepiņam, Ivaram Lodiņam, Ivo Brūverim, Jānim Baumanim, Jānim Bētiņam, Jānim Brambatam, Jānim Buzam, Jānim Kalējam, Jānim Kļaviņam, Jānim Runikam, Jānim Suveizdam, Jānim Vītolam, Jurijam Jesko, Kasparam Kusiņam, Kasparam Tilgalim, Kārlim Matisonam, Kārlim Šubem, Kristapam Blūmam, Kristapam Didžem, Kristianam Priedolam, Linardam Vītolam, Lindai Dombrovskai, Mairim Vaitam, Mārism Strautniekam, Mārim Šaripo, Mārtiņam Didžem, Nikam Bercim, Normundam Lācītim, Oļegam Prontekeram, Oskaram Heimanim, Oskaram Krišānam, Reinim Bērziņam, Reinim Pickam, Renāram Ronim, Ritvaram Taubem, Robertam Čakšam, Robertam Lepsim, Rolandam Hildebrantam, Rolandam Stepanovičam, Rūdim Grietniekam, Sandim Šīronam, Sandrim Eibelim, Tomam Endziņam, Tomam Silavam, Viesturam Valdim Dreimanim, Viktoram Kurusam, Vilnim Bernardam, Zigmāram Igaunim.